

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

StV@eduskunta.fi

Viite: Kirjallinen lausuntopyyntö: HE 132/2024 vp

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin lausunto hallituksen esityksestä sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n ja 16 §:n muuttamisesta

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n ja 16 §:n muuttamisesta.

Esityksen tarkoituksena on parantaa sosiaalityöntekijöiden sijaisena toimivien saatavuutta ja sitä kautta turvata riittävät ja laadukkaat sosiaalihuollon palvelut sekä varmistaa sosiaalihuollon asiakkaan oikeus hyvään sosiaalihooltoon. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Esityksen tavoitteena on helpottaa sosiaalihuollon henkilöstön, ja erityisesti sosiaalityöntekijöitä, koskevaa henkilöstöpulaa, joka uhkaa riittävien ja laadukkaiden sosiaalipalveluiden saatavuutta. Lisäksi tavoitteena on henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden parantaminen vahvistamalla sosiaalihuollon ammattihenkilöiden mahdollisuutta keskittyä omaa osaamista vastaavan työhön, selkeyttää henkilöstön työnjakoa ja parantaa sosiaalityöntekijöiden sijaisten saatavuutta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annettua lakia siten, että oikeus toimia tilapäisesti laillistetun sosiaalityöntekijän tehtävissä mahdollistettaisiin myös henkilölle, joka on suorittanut soveltuvan sosiaalialan korkeakoulututkinnon osana tai sen lisäksi sosiaalityön perus- ja aineopinnot sekä käytännön harjoittelun tai jolla on soveltuvan sosiaalialan korkeakoulututkinnon ja sosiaalityön perus- ja aineopintojen lisäksi riittävä käytännön kokemus ja ammattitaito.

Perustuslaki ja sen 19 § turvaa jokaisen oikeuden välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Lisäksi laki sosiaalihuollon asemasta ja oikeuksista (4 §) turvaa asiakkaalle oikeuden hyvään sosiaalihuoltoon ja kohteluun ilman syrjintää. Olennaista myös lain muutosvalmistelussa on turvata asiakkaan mahdollisuus saada palvelut yksilöllisen tarpeensa mukaisesti ja oikea-aikaisesti.

Pätevyysvaatimusten heikentäminen keinona hallita vakavaa henkilöstöpulaa ei ole hyväksyttävää. Kyseessä oleva oikeus toimia määräaikaaisesti vuoden, herättää edelleen huolen asiakasturvallisuuden vaarantumisesta ja asiakassuhteen jatkuvuuden onnistumisesta. Tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä toimimisen määräaikaaisuuteen liittyen esitystä on täsmennetty siten, että määräaikaisuus voidaan ylittää enintään vuodella kerrallaan, jos se on välttämätöntä asiakasturvallisuuden ja palveluiden saatavuuden tai jatkuvuuden kannalta taikka muusta erityisestä syystä. Näitä ovat esimerkiksi pätevän sosiaalityöntekijän saatavuuden haaste aktiivisesta hausta huolimatta tai tehtävissä toimivan valmistumisen läheisyys. Esityksessä tehty tarkennus enintään vuoden määräaikaan on tuonut tätä selkeyttä, mutta ei riittävästi. Siinä ei ole kuitenkaan määritelty vuoden kerrallaan olevien määräaikaistilaisuuksien enimmäismäärää. SuPer on tuonut aiemmassa lausunnossaan esiin määräajan selkeän säätämisen tarpeen. Tämä on olennaista muun muassa työsuhteiden ketjuttamisen välttämiseksi.

Esityksen tarkoituksena on varmistaa sosiaalihuollon henkilöstön saatavuutta akuutissa henkilöstöpulassa sekä turvata sosiaalipalvelujen, kuten lastensuojelun, riittävyttä. SuPer huomauttaa, että toimet vakavaan henkilöstöpulan taltuttamiseksi ei voi olla osaamisen ja ammattitaitovaatimusten heikentäminen ja väljentäminen. Toimien tulee kohdentua myös alan veto- ja pitovoiman vahvistamiseen sekä koulutusmahdollisuuksien varmistamiseen. Tässä mm. aikuiskoulutustuen lakkauttaminen on alalla toimivien tai lisäkouluttautumisesta kiinnostuneiden mahdollisuuksia heikentävä tekijä.

Tarkennukset lakiin tilapäisesti sosiaalihuollon laillistetun ammattihenkilön tehtävissä toimiville ovat selkeyttäviä. Uusi valvontalaki (741/2023) korostaa omavalvontaa. Lakimuutoksen voimaan tullessa se tuo lisävaateita työntajalle. Asiakasturvallisuuden varmistamiseksi on tärkeä huomioida sosiaalityöntekijän tehtäviä hoitavien työntekijöiden moninainen osaamistausta sekä varmistaa mm. tilapäisesti tehtäviä hoitavien työntekijöiden asianmukainen johto ja valvonta. Esityksen mukaan tähän tehtävään on kirjallisesti nimettävä laillistettu sosiaalityön ammattihenkilö. Olennaista, että työnantaja tosiasiallisesti vastaa siitä, että johto ja valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja toteutettu. On tärkeää edelleen varmistaa ja ylläpitää laillistettujen sosiaalityöntekijöiden työhyvinvointi ja jaksaminen tässä haastavassa ja edelleen jatkuvassa henkilöstön vajetilanteessa ja sen myötä myös tämän tehtävän tullessa heidän vastuulleen.

SuPer ry näkee hyvänä lisäyksen ja tarkennuksen lain pykälään 16 sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin.

SuPer ei edelleenkään kannata esitystä. SuPer katsoo, että esityksen taustalla on henkilöstöpula ja siten sijaisten kelpoisuuden laajentaminen. Yksittäisten pykälämuutoksien sijaan huomio ja voimavarat tulisi keskittää meneillään olevaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölain kokonaisuudistukseen. On hyvä, että käsittelyssä

oleva asia todetaan tärkeäksi tarkentaa edelleen kokonaisuudistustyössä. SuPer haluaa edelleen muistuttaa huomion kiinnittämisen tärkeydestä henkilöstön veto- ja pitovoimaan.

Helsingissä 14.10.2024

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry

Päivi Inberg
puheenjohtaja

Jussi Salo
kehittämisjohtaja

SuPer on Suomen suurin toisen asteen koulutettujen sote-ammattilaisten ja varhaiskasvatuksen hoitajien ammattiliitto.

Lisätietoja tästä lausunnosta antaa asiantuntija Tarja Pajunen, 09 2727 9154
tarja.pajune@superliitto.fi